

Особливості модельної навчальної програми «Природничі науки» для адаптаційного циклу базової середньої освіти

*Т. М. Засекіна, докторка педагогічних наук,
старший науковий співробітник*

Визначені державним стандартом базової загальної освіти загальні вимоги до здобуття освіти на адаптаційному циклі та структурні компоненти природничої освітньої галузі (компетентнісний потенціал галузі, базові знання, обов'язкові результати навчання) реалізовано за двома напрямками, які визначають місце і призначення кожного предмета / інтегрованого курсу в загальній системі базової природничої освіти та обґрунтовують структурні особливості реалізації їх змісту. За одним напрямком природнича освітня галузь реалізується в 5-6 класах через інтегрований курс «Пізнаємо природу» та навчальний предмет «Географія» у 6 класі. За іншим – через цілісний інтегрований курс «Природничі науки» у 5-6 класах.

Розроблений нами інтегрований курс «Природничі науки» ґрунтується на таких дидактичних принципах:

- *інтеграції й диференціації навчання*, які реалізуються в змісті, організаційних формах, методах, технологіях навчання і навчально-методичному забезпеченні і за яких природниче знання розглядається як реальне ціле, що потребує розкладання його задля пояснення фізичних, хімічних, географічних та біологічних об'єктів і явищ;

- *неперервності й цілісності* шкільної природничої освіти, що забезпечується концентрично-спіральною структурою змісту освіти за якої відбувається розгортання природничого змісту навколо спільних понять, провідних ідей з поступовим ускладненням залежно від вікових особливостей учнів, їхньої математичної підготовки впродовж усієї базової освіти;

- *«орієнтації на дію»*, що визначає провідною дослідницьку діяльність учнів й обґрунтовує проєктування очікуваних результатів навчання й добір відповідних методів й прийомів організації навчально-пізнавальної діяльності, що дасть змогу учням опанувати змістовими й процесуальними вміннями (у тому числі й наскрізними), самостійно організовувати процес пізнання, створювати особистісні і привласнювати соціальні цінності, розширювати світогляд і здобувати знання для об'єктивного відображення навколишньої дійсності, уміти вирішувати проблеми локального і глобального характеру, приймати виважені рішення, аргументовано відстоювати позицію, адекватно сприймати інформацію, науково опрацьовувати її, діяти і працювати в колективі (групі, команді), усвідомлювати відповідальність за свої обов'язки перед іншими;

- *науковості й доступності*, що полягають у обґрунтованій трансформації наукового змісту в зміст навчального предмета, достовірному і виваженому висвітленню сучасних наукових досліджень в галузі природничих наук та визначають спрямованість освітнього процесу на формування ключової компетентності у галузі природничих наук, техніки й технологій як

провідної та створенні умов для розвитку і самореалізації кожної особистості, розвитку її здібностей та обдарувань.

Головне завдання інтегрованого курсу «Природничі науки» в 5-6 класах зробити вивчення природничих наук реальним і значущим для учнів / учениць цього віку, а саме: стимулювати їхню допитливість і зацікавленість у пізнанні світу природи і техніки, прищеплювати дух наукового дослідження; забезпечити сприйняття науки не як сукупності фактів, що описують і пояснюють природні й технологічні явища, а як результату, накопиченого людством завдяки розумовим зусиллям, способам мислення, експериментуванню; розкрити значення наукових винаходів для повсякденного життя людини й суспільства загалом; визначити позитивні і негативні наслідки використання їх для навколишнього середовища і здоров'я людини.